

14. Закревська С. У Кам'янському партія «За майбутнє» не візьме участі у виборах через порушення гендерної квоти. *Обозреватель*. 25.09.2020. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/dnipro/politics/kamyanskomu-partiya-za-majbutne-ne-vizme-uchasti-u-viborah-cherez-porushennya-gendernoi-kvoti.htm>

15. Василенко В. В Україні на місцеві вибори йде команда досвідчених професіоналів «За майбутнє». *Gorod.cn.ua*. 21.09.2020. URL: <https://www.gorod.cn.ua/news/gorod-i-region/120385-v-ukrayini-na-miscevi-vibori-ide-komanda-dosvidchenih-profesionaliv-za-majbutne.html>

16. Тітофф О. Марина Порошенко очолила список ЄС на виборах до Київради. *Обозреватель*. 16.09.2020. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/kiyany/politics/marina-poroshenko-ocholila-spisok-es-na-viborah-do-kiivradi.htm>

17. Бондаренко К. Список «Слуг народу» до Київради очолить дружина Кулеби. *Обозреватель*. 20.09.2020. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/politics/spisok-slug-narodu-do-kiivradi-ocholit-druzhina-kulebi-zmi.htm>

18. Шевчук М. Верещук: кияни повинні вирішити, чи хочуть вони ще п'ять років невиконаних обіцянок». *Обозреватель*. 05.09.2020. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/kiyany/vereschuk-kiyani-povinni-virishiti-chi-hochut-voni-sche-pyat-rokiv-nevikonanih-obitsyanok.htm>

19. Паскевич А. «Кандидати в мери Києва: хто може очолити столицю. Список і біографії». *Обозреватель*. 16.10.2020. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/politics/kandidati-v-meri-kieva-hto-mozhe-ocholiti-stolitsyu-spisok-i-biografii.htm>

УДК 811.72-92=161.2

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОВИ АВСТРАЛІЙСЬКИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

М. С. Данилюк, М. М. Юрковська

Анотація. У даному дослідженні розглядаються джерела та процес формування австралійського варіанту англійської мови а також його особливості в мові сучасних австралійських періодичних видань та відтворення текстів австралійської англійської українською мовою. Методами опрацювання наукових джерел, присвячених австралійському варіанту англійської мови стали: діахронічний аналіз – для розкриття історії розвитку австралійського варіанту англійської мови; синхронічний аналіз для дослідження словникового складу мови, його лексичних, фонетичних, словотвірних та граматичних особливостей, зокрема у мові періодичних видань Австралії. У дослідженні набуло подальшого розвитку вивчення історії формування та розвитку, а також сучасного стану австралійського варіанту англійської мови, зокрема у періодичних виданнях Австралії.

Ключові слова: австралійська англійська, джерела австралійського варіанту англійської мови, сленгізми, особливості перекладу.

Національні варіанти є особливими формами функціонування єдиної літературної мови відповідно до умов, потреб та традицій нації – носіїв даної мови [1]. При дослідженні диверсифікаційної варіативності англійської мови враховувалися лінгвокультурний та соціолінгвістичний чинники.

Основні розбіжності між національними варіантами англійської мови лежать у площині лексичної структури: національно-марковані одиниці, реалії, фонові лексика, конотативна лексика. Спостерігаються відмінності на фонетичному рівні: вимова дифтонгів ([eɪ] = [aɪ]), видозміна приголосних, назалізація тощо. На морфологічному рівні відмічені специфічні афікси, скорочення слів, редукції основ, наприклад: «-za – Shazza», «postie = postman»). На рівні граматичних конструкцій спостерігається субституція вектору недоконаного стану минулої дії вектором доконаності (PresentProgressive/Past Simple), передача родового відмінка називним. Лексико-граматичні та інші варіації також викликають певні труднощі при перекладі з національно-територіальних варіантів англійської мови українською мовою.

При перекладі автентично маркованих лексичних одиниць діють наступні принципи перекладу реалій: транскрипція (наприклад, «creek» – «крік») (епізодична ріка, що всихає в

сухий сезон)), транслітерація, калькування (наприклад, «gentle Annie» – «ніжна Енні» (некруте полого урвище), спосіб семантичних аналогій. Однак в процесі перекладу реалій слід дотримуватися поетапності. В першу чергу необхідно встановити семантичне значення певної реалії та визначити можливий спосіб перекладу, адже необґрунтоване застосування того чи іншого способу перекладу призведе до перекладацької помилки (наприклад, калькування українською мовою австралійського топоніму «Esperance doctor», що позначає «сильний холодний вітер після спекотливого дня» (за назвою м. Есперанс, штат Західна Австралія) є недопустимим. Особливості морфологічної структури національних варіантів англійської мови, зокрема, австралійського, інколи призводять до курйозів перекладу (наприклад, лексичну одиницю «postie» не слід передавати українською мовою пестливо-зменшувальною формою, адже зазначена мовна одиниця є редукованим варіантом слова «postman» – «поштар» та має нейтральну конотацію. Граматичні розбіжності в національних варіантах англійської мови вимагають детального аналізу висловлювання у процесі перекладу. На цьому етапі вагоме місце посідає контекст висловлювання, що зумовлює вибір певної граматичної конструкції у мові перекладу (наприклад, доконаний/недоконаний вид дієслівних зворотів, передача значення позесивності тощо).

Австралійський варіант англійської мови розглядають як сукупність елементів існуючої англійської мови з усіма мовними одиницями, які в ній присутні: сленг, діалекти, сленг та аргот моряків, злочинців, чиновників і військових. Розвиток австралійського варіанта англійської мови був історично обумовлений тим, що з декількох причин лексико-семантичні особливості мови австралійських засланців проникали в мову вільних іммігрантів. По-перше, багато слів були просто необхідними через специфічні соціальні та економічні умови в Австралії. Крім того, носіїв Standard English у ранній період історії Австралії було не так багато. Другою причиною була привабливість сленгу завдяки яскравій виразності, екзотичності, незвичайності. Втрачаючи свою первісну соціальну та професійну належність, сленгові лексичні одиниці ставали загальноновживаними, водночас зберігаючи образність і виразність. Як було зазначено, однією з характерних рис австралійського варіанта англійської мови є превалювання в ньому розмовної лексики та сленгу [2, с. 80].

Це вплив відчутно насамперед у формуванні лексико-семантичних особливостей англійської мови в Австралії. Характерним для неї є велика питома вага сленгизмів типу scrubbing brush «хліб низької якості з високим вмістом половин і висівок»; tester і Botany Bay dozen «покарання батою в 25 ударів»; bull «покарання батою в 75 ударів», logs «в'язниця». Нові реалії колоніального побуту відображаються і в інших літературних австралізмах: ticket-of-leaver «засланець, якому за хорошу поведінку дозволено вибирати господаря і працювати за гроші», ticket-of-leave «документ про те, що засланець має таке право», emancipists «амністовані засланці», exclusionists і exclusives «вільні поселенці».

До літературної лексики початкового періоду відносяться також вирази з австралізмами currency і sterling, які взаємно протиставлялися: currency використовувалося для позначення засланців і осіб, народжених в Австралії, і входило в лексичні вирази: currency lads, currency lasses, currency criminals, currency sprouts, currency urchins, currency belles, currency females, currency youths. Словом sterling позначали вільних поселенців. Цей термін не був продуктивним, і складних лексичних утворень з ним не зафіксовано. Серед нелітературної лексики, що використовувалася в формуванні мови в період колонізації, слід розрізняти слова і вирази з злочинського жаргону, що відносяться до лексики злочинного світу Англії того часу, і одиниці, що виникли на австралійському ґрунті. Розмежувати їх іноді буває нелегко, та й самі носії мови часто не проводять такої диференціації.

Збагачення словника англійської мови Австралії новими елементами, які складають його специфічну особливість і відображають реалії місцевого життя, – факт, який свідчить про самобутність розвитку англійської мови в нових умовах. Про належність деяких новоутворень свідчить наявність в їх складі специфічно австралійських елементів, зокрема, топонімів: Paramatta cloth «різновид вовняної тканини» (Paramatta – населений пункт, де розміщувалася фабрика таких тканин); Botany Bay dozen (покарання батою в 25 ударів);

Botany Bay swell «засуджений, відбув покарання»; Botany Bay wool, Botany Bay tops «шерсть, яку експортували з нового Південного Уельсу»; Botany Bay coat of arms «підбите око» (від Botany Bay – назва бухти в околицях Сіднея, яка вважалася місцем заслання).

Поширення австралійського сленгу в XX столітті пов'язане з впливом радіо і телебачення, а також з участю Австралії у двох світових війнах. Саме в періоди воєн багато слів набули додаткових значень і в такий спосіб поповнили розмовну лексику. У роки Першої світової війни був організований спільний Австралійський і Новозеландський армійський експедиційний корпус (Australian and New Zealand Army Corps). Скорочено цей корпус називався ANZAC. Внаслідок метонімічного перенесення зазначена лексема отримала значення «солдат спільного корпусу». Потім відбулося розширення значення і тепер так називають будь-якого солдата армії Австралії або Нової Зеландії. Щодо належності цієї лексичної одиниці до розмовної лексики, то в 1919 році лексема anzac стала конституантом Standard English [2, с. 101].

Відтворюючи австралізм «anzak» українською мовою, перекладач може вдатися до заміщення австралійського сленгізму українським відповідником, що позначає схожу реалію, або до описового перекладу, який, на наш погляд, найкраще відтворює семантичне значення зазначеної лексичної одиниці. Так у «Сучасному словнику українського сленгу» ми знаходимо такі лексичні одиниці: «дембель» (військовослужбовець, що очікує звільнення з військової служби, або вже звільнився), дід (солдат, військовий від черепа до демобілізації), дух (солдат до присяги, новачок) [3]. На нашу думку, австралійський сленгізм «anzak» найкраще відтворювати за допомогою описового перекладу, оскільки ідентичного відповідника в українській мові немає, а заміщення його наявними сленгізмами спотворює семантичне значення лексичної одиниці. До того ж, сленгізм «anzak» є етноспецифічною для Австралії реалією, оскільки ілюструє сторінку з її історії, дослівних аналогів для якої не знаходимо в українському минулому.

Ще одним австралійським сленгізмом, що, на наш погляд, заслуговує на увагу, є лексема dinkum, яка походить від британського діалекту. На сьогодні це один з найуживаніших австралізмів. Зазначена лексична одиниця вживається як прикметник зі значенням «справжній, істинний, правдивий», рідше як іменник у значенні «істина, правда». На основі лексеми створено такі словосполучення, як fair dinkum – щира правда, чесне слово, the dinkum oil – правда, dinkum Aussie – типовий австралієць. Австралійських солдатів часів Першої світової війни в Австралії називають the Dinkums [2, с. 107]. Під час відтворення австралійського сленгізму «dinkum» українською мовою в «Словнику сучасного українського сленгу» було знайдено такі сленгізми зі значенням «справжній, істинний», як «реальний», «чоткий», «конкретний», «ясний перець». На наш погляд, запропоновані українські відповідники адекватно відтворюють семантичне значення досліджуваної лексичної одиниці (спосіб перекладу – заміщення, компенсація), проте перекладачеві необхідно звертати увагу на контекст, у якому вживається лексема dinkum [3].

Т. Павлова зазначає, що для відтворення сленгу найприроднішим є використання функціональних аналогів за наявності їх у мові перекладу. За їх відсутності можна вдатися до просторіччя, яке додає тексту, що перекладається, необхідну характеристику відхилення від літературної норми. Проте найкращим рішенням є використання функціональних аналогів, або варіативних відповідностей за наявності їх у мові перекладу. Якщо їх немає, то можна вдатися до компенсації або описового перекладу.

Коли контекст змушує відмовлятися від вибору однієї з варіантних відповідностей, тоді доводиться шукати новий варіант перекладу – контекстуальну заміну. Нейтралізація сленгових одиниць призводить до значних художніх втрат та перекручення змісту оригінального тексту в перекладі [4, с. 42].

Підтримуємо думку Т. Павлової про те, що контекст змушує відмовлятися від вибору однієї з варіантних відповідностей. Перекладачеві доводиться шукати новий варіант перекладу – контекстуальну заміну, коли у зв'язку з особливостями конкретного контексту

перекладач відмовляється від використання існуючої лексичної відповідності та добирає варіант перекладу, що підходить лише до зазначеного випадку [4, с. 43].

Дослідниця наголошує на негативних аспектах, з якими може зіштовхнутися перекладач: «Якщо функціональні аналоги або варіативні відповідності відсутні в мові перекладу, перекладач може вдатися також до прийому компенсації, сутність якого полягає в тому, що елементи змісту, втрачені під час перекладу одиниці в оригіналі, передаються в тексті перекладу іншим засобом, необов'язково в тому самому місці, що і в оригіналі. Таким чином, у тексті перекладу створюється інший образ, такого ж стилістичного напрямку. Перекладачеві важливіше забезпечити стилістичну адекватність перекладу у цілому, ніж зберегти точне розташування стилістичного засобу в тексті» [4, с. 44].

Через розбіжності в будові англійської та української мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій зумовлені деякі граматичні особливості перекладу українською мовою англійських текстів. Так, в українській мові відсутні неозначений та означений артиклі, що вживаються в англійській мові не тільки як певні означення, а й сигналізують про особливості розподілу інформації в англійському реченні [5].

Так, наприклад, неозначений артикль може перекладатися числівником «один»; прикметниками «певний», «відомий»: It is just a form of coding. – Це просто певна форма кодування; вказівними займенниками «той», «такий»: It is a world that by its very definition we hardly know how to describe. – Це такий світ, який за визначенням нам важко зрозуміти і описати; тощо [6, с. 108].

Означений артикль, як пропонує В. І. Карабан [7], може бути відтворено займенниками «цей», «(ось) такий»: The argument is unconvincing. – Цей аргумент непереконливий; займенником «всі»: This is true if the p's are complex. – Це правильно в тому випадку, коли всі р – комплексні; тощо. Таким чином, між артиклем та іменником створюється семантичний зв'язок, що впливає на значення іменника та уточнює смислові відтінки останнього.

Отже, особливості національних варіантів англійської мови поза межами Великобританії можуть призводити до непорозуміння в екzogлосному спілкуванні та викликати певні труднощі при перекладі територіальних варіантів англійської мови на українську. Їх знання необхідне для нейтралізації мовно-культурного бар'єру. Проблеми відтворення територіальних варіантів сучасної англійської мови набувають усе більшої актуальності, що своєю чергою пов'язано з глобалізаційними процесами, які реалізуються і на мовному рівні. Постійне лексичне збагачення англійської літературної мови ґрунтується і на взаємозв'язку з невенормованими лексичними пластами, особливості перекладу яких потребують вивчення. Як показав матеріал дослідження, найбільш поширеними прийомами перекладу австралійського сленгу українською мовою є заміщення австралійських сленгізмів українськими національними відповідниками (калькування), а також докладне пояснення значення та походження досліджуваної лексичної одиниці (описовий метод).

Аннотация. В данном исследовании рассматриваются источники и процесс формирования австралийского варианта английского языка а также его особенности в языке современных австралийских периодических изданий и воспроизведения текстов австралийского английского на украинский язык. Методами обработки научных источников, посвященных австралийскому варианту английского языка стали: диахронический анализ – для раскрытия истории развития австралийского варианта английского языка; синхронический анализ для исследования словарного состава языка, его лексических, фонетических, словообразовательных и грамматических особенностей, в частности в языке периодических изданий Австралии. В исследовании получило дальнейшее развитие изучение истории формирования и развития, а также современного состояния австралийского варианта английского языка, в частности в периодических изданиях Австралии.

Ключевые слова: австралийский английский, источники австралийского варианта английского языка, сленгизмы, особенности перевода.

Abstract. This study examines the sources and process of the formation of the Australian version of the English language, as well as its features in the language of modern Australian periodicals and the reproduction of Australian English texts into Ukrainian. Methods of processing scientific sources devoted to the Australian version of the English

language were: diachronic analysis – to reveal the history of the development of the Australian version of the English language; synchronous analysis for the study of the vocabulary of the language, its lexical, phonetic, derivational and grammatical features, in particular in the language of periodicals in Australia. The study further developed the study of the history of formation and development, as well as the current state of the Australian version of the English language, in particular in periodicals in Australia.

Key words: Australian English, sources of the Australian version of the English language, slangisms, translation features.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Люшинська Г. В. Наукові підходи до вивчення національних варіантів мови. *Вісник Запорізького державного університету* Серія: Філологічні науки. 2002. № 43. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/2779.pdf>.
2. Акоюн Ю. А. Лексико-семантические особенности австралийского варианта английского языка (на материале австралийской поэзии): дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 04. Москва, 2003. 141 с.
3. Словник сучасного українського сленгу. Харків: Фоліо, 2006. 350 с.
4. Павлова Т. Н. Проблеми перекладу сленгізмів: матеріали за IV Міжнародна научна практична конференція «Постигането на висшето образование. – 2008», 17–25 ноември. 2008. София: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2008. С. 42–44. (Том 9. Филологични науки).
5. Кипнис И. Ю., Хомченко С. А. Грамматические особенности перевода английского научно-технического текста. Грамматический справочник. Минск: БНТУ, 2010. 121 с.
6. Дмитриева Л. Ф., Кунцевич С. Е., Мартинкевич Е. А., Смирнова Н. Ф. Английский язык. Курс перевода. М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2005. 304 с.
7. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. *Грамотичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця: «Нова книга», 2004. 575 с.

УДК 81'42:32]X043.2)

ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Є. Є. Кобчук, А. П. Загнітко

Анотація. У цьому дослідженні подана інформація про функціонування питальних речень у політичному дискурсі. Визначено основні сфери використання та роль питальних речень у політичних текстах. Основою роботи є різні методи досліджень, серед яких є системний підхід, принцип наукової об'єктивності, принцип критичного та структурно-системного підходу до літературної та джерельної бази роботи. Специфіка досліджуваної теми передбачає застосування описового та структурного методів, що дало змогу виділити мету питальних речень у політичному дискурсі, а також їх первинні та вторинні функції.

Ключові слова: комунікація, питальна конструкція, питальне речення, політичний дискурс, функції питальних речень.

Значну частину професійного життя політика становить його спілкування з народом. Саме політичний дискурс відображає суспільно-політичне життя країни. За його допомогою політики переконують та спонукають аудиторію до дій, привертають до себе увагу, встановлюють правила політичної гри.

Маніпулятивність сучасного політичного дискурсу є основною темою наукових досліджень, у яких дослідники визначають арсенал засобів впливу на масову свідомість. Особливе місце серед цих засобів займають питальні речення, вивченням яких займалися такі О. Почепцов, В. Нугаєв, М. Вінтонів, Н. Гуйванюк та інші.

Питальними називають речення, в яких особливими мовними засобами виражено бажання мовця вивідати щось або ж переконатися в чому-небудь. У політичному тексті такі речення виконують різноманітні функції, проте зазвичай вони виступають у ролі зачину. Питальні речення у такий спосіб інформують власне про те, що бажає дізнатися мовець.